

Openingswoord CvdK Brok, Rede van Fryslân 24/11/2022

Minister, leden van de Eerste en Tweede Kamer, monseigneur..

Fysiek of online via de stream: welkom bij de elfde Rede van Fryslân.

Ik ben zeer vereerd met de spreker, onze minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Hanke Bruins Slot!

Zij zal, zoals de traditie van de Rede wil, Fryslân een spiegel voorhouden met het oog op de toekomst.

Excellentie: Fijn dat u er bent!

Het Fries en hoe wij ermee omgaan is als thema in onze provincie alom en altijd aanwezig en onderwerp van maatschappelijk en politiek debat. Als de taal in het nieuws komt, roept dat discussie op.

Dat kan ook bijna niet anders. Taal is een pijler van onze identiteit. Als iemand aan de taal komt, voelt dat eigenlijk meteen persoonlijk.

De provincie Fryslân draagt verantwoordelijkheid en zorgplicht voor de Friese taal en cultuur. Dat is in de wet vastgelegd.

Vorig jaar is er stil gestaan bij Kneppelfreed, toen 70 jaar geleden. Ook rondom de heiligverklaring van Titus Brandsma kwam de taal weer in de schijnwerpers te staan. Brandsma was een van de eerste voorvechters van het Fries in het onderwijs en het openbare leven.

Over het algemeen lijkt er een positieve grondhouding te zijn ten opzichte van het Fries, maar dat wordt in de praktijk niet voldoende waargemaakt, is mijn stelling.

Zoals de tekst achterin deze Statenzaal ook zo treffend zegt: “It is mei sizzen net te dwaan.” ((vrije vertaling: geen woorden, maar daden tellen))

Volgend jaar loopt de vijfde Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur af. Daarin maken Rijk en provincie afspraken over het Fries. Wat mij betreft gaat de vijfde editie weer wat verder dan de vorige.

Dit jaar ondertekenden het Rijk en de provincie het Zichtbaarheidsakkoord, om het Fries nog meer zichtbaar te maken in de publieke ruimte. Een mooi resultaat! Dat akkoord kwam er na een wens uit de Tweede Kamer via een motie. Het is waardevol dat de volksvertegenwoordigers in Den Haag het belang en de waarde ervan onderkennen.

Onze minister staat positief ten opzichte van het Fries. Dat doet ook blijken uit haar komst vandaag. Dat geeft moed en energie.

Op allerlei gebied zetten mensen en instanties zich in voor de positie- en statusverbetering van het Fries.

Meertaligheid is heel gewoon. De helft van de wereldbevolking en die van Europa spreekt naast de moedertaal nog een andere taal.

Europa telt zestig regio's waar ze naast de rijkstaal een eigen taal spreken. Maar ons land lijkt het nog wat bijzonder.

Wij moeten vindt ik meer de focus leggen op de schoonheid en kracht van de eigen taal. De toegevoegde waarde ervan. De extra betekenis die het heeft in de Europese context.

De toekomst van de taal ligt ook bij de jongeren. Daarom meer Fries op het basisonderwijs. Zeventig drietalige scholen is echt positief, maar niet genoeg.

Maar vooral: wij moeten uitdragen dat het Fries geen gunst is maar een recht, op straat, in de winkel, in het onderwijs, in de rechtbank en in de wetenschap.

Taal is er om gebruikt te worden. Door u en mij. Ook in het officiële verkeer. Dat is normaal, niet bijzonder...

Zou het niet mooi zijn dat jullie straks in mijn tweede ambtstermijn niet meer zeggen: "Wat leuk commissaris dat u altijd Fries spreekt in het openbaar..."

De commissaris praat als mens ook gewoon Fries, stapt alle dagen

onder de douche en zet ook de container buiten. Daar is niks bijzonders aan.

Taal is een levend organisme dat met de tijd meegaat. Jongeren ontwikkelen op social media massaal een nieuwe stijl Fries met een eigen spelling. Het Fries is dus nog steeds hip and happening.

Jongeren schamen zich er niet voor om in het Fries te appen, ze zijn er juist trots op!

De taal is van en voor de nieuwe generatie en ben dan ook blij dat er hier ook jongeren zijn, eindexamenkandidaten Fries van het Pieter Jelles Lyceum en ook MBO- en HBO- en Universitaire studenten met liefde voor de taal.

Onze taal vitaal houden is een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Van Rijk, provincie en gemeenten. Maar vooral van de inwoners zelf. Van pakes en beppes, heiten en memmen, van broertjes en zusjes.

Want taal bindt ons, in de provincie die ons allen zo lief is!

Ik wens u een inspiratievevolle middag toe!